

Ústav státní a práva AV ČR, v. v. i., zpracovalo odůvodněnou odpověď na níže uvedené otázky:

Otázka č. 1:

Je možné zhojení nedostatků vzniklých v rámci finanční kontroly, a to povinnou osobou, v rámci provádění řídicí kontroly?

Příklad č. 1: Před objednávkou kancelářského papíru učiněnou dne 5. 1. 2021 **nebyla provedena** předběžná řídicí kontrola příkazcem operace ani správcem rozpočtu. Objednávka byla provedena pověřeným pracovníkem a u správného dodavatele, se kterým je uzavřena rámcová smlouva na základě předchozí veřejné zakázky. Dne 7. 1. 2021 byl objednaný kancelářský papír dodán zároveň s dodacím listem a fakturou. Příkazce operace dne 14. 1. 2021 provedl před zaplacením faktury řídicí kontrolu, při které konstatoval neprovedení předběžné řídicí kontroly při objednávce, zároveň prověřil, zda byly dány důvody pro schválení objednávky příkazcem operace již dne 5. 1. 2021. Příkazce operace dne 14. 1. 2021 konstatuje, že již 5. 1. 2021 **byly splněny podmínky** pro schválení řídicí kontrolou, včetně alokace prostředků v rámci rozpočtu; zároveň příkazce operace uvede důvody, proč nedošlo k provedení předběžné řídicí kontroly před samotnou objednávkou.

Jedná se v tomto případě o nakládání s veřejnými prostředky v rozporu se zákonem č. 320/2001 Sb.? Existuje nějaká lhůta, po které již nelze řídicí kontrolu příkazcem operace ani dodatečně provést?

Příklad č. 2: Před objednávkou kancelářského papíru učiněnou dne 5. 1. 2021 **nebyla provedena** předběžná řídicí kontrola příkazcem operace ani správcem rozpočtu. Objednávka i dodávka kancelářského papíru byla provedena za stejných podmínek jako u příkladu č. 1 s tím rozdílem, že schválený rozpočet orgánu veřejné správy ke dni 5. 1. 2021 tento výdaj nebyl pokrytý příslušnou rozpočtovou položkou. Příkazce operace dne 14. 1. 2021 konstatuje, že ke dni 5. 1. 2021 **nebyly splněny podmínky** pro schválení řídicí kontrolou, jelikož k alokaci prostředků v rámci rozpočtu došlo až rozpočtovým opatřením schváleným dne 12. 1. 2021; zároveň příkazce operace uvede důvody, proč nedošlo k provedení předběžné řídicí kontroly před samotnou objednávkou.

Jedná se v tomto případě o nakládání s veřejnými prostředky v rozporu se zákonem č. 320/2001 Sb.? Existuje nějaká lhůta, po které již nelze řídicí kontrolu příkazcem operace ani dodatečně provést?

Příklad č. 3: Před nákupem kancelářského papíru učiněným dne 3. 2. 2021 **nebyla provedena** předběžná řídicí kontrola příkazcem operace ani správcem rozpočtu. V rozpočtu byly příslušné prostředky alokovány a účetní případ byl řádně zaúčtován. Orgán veřejné správy nemá stanovena žádná pravidla pro nákup spotřebního materiálu. Příkazce operace nákup kancelářského papíru zjistil ex post v rámci inventarizace. Příkazce operace provede dodatečné zjištění a konstatuje že již 3. 2. 2021 **byly splněny podmínky** pro schválení řídicí kontrolou; zároveň příkazce operace v systému řídicí kontroly uvede důvody (zajistí auditní stopu), proč nedošlo k provedení předběžné řídicí kontroly před samotnou objednávkou.

Jedná se v tomto případě o nakládání s veřejnými prostředky v rozporu se zákonem č. 320/2001 Sb.? Existuje nějaká lhůta, po které již nelze řídicí kontrolu příkazcem operace ani dodatečně provést?

Otázka č. 2:

Pokud ano, existuje nějaká lhůta, do které může oprávněná osoba (např. správce rozpočtu nebo hlavní účetní) provádět opravy?

Souhrnné závěry k formulovaným otázkám č. 1 a 2 v kontextu s doplněnými příklady z praxe č. 1 až 3

1. Pokud před uskutečněním úkonů odpovědných zaměstnanců orgánu veřejné správy směřujících ke vzniku nebo realizaci jeho finanční či majetkové operace nebyla provedena předběžná řídicí kontrola v plném rozsahu předpokládaném zákonem o finanční kontrole a jeho prováděcí vyhláškou, **jde vždy o nakládání s veřejnými prostředky v rozporu se zákonem o finanční kontrole a s prováděcí vyhláškou.**

2. Protiprávní jednání spočívající v neprovedení předběžné řídicí kontroly podle předchozího bodu **nelze zhojit dodatečným ex post provedeným prověřením správnosti** (zákonnosti, hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti) příslušných úkonů odpovědných zaměstnanců orgánu veřejné správy. Neprovedení předběžné řídicí kontroly **zůstává protiprávním jednáním i poté**, co byla takto dodatečně ex post prověřena správnost dotčených úkonů odpovědných zaměstnanců orgánu veřejné správy a popř. i odstraněny jejich škodlivé následky.

3. **Dodatečné ex post provedené prověření** podle předchozího bodu je v plném souladu s účelem i zněním zákona o finanční kontrole a **může přinášet snížení stupně závažnosti protiprávního jednání** spočívajícího v neprovedení předběžné řídicí kontroly. **Samo však již není předběžnou řídicí kontrolou**, nýbrž zcela specifickou, zákonem výslovně nepojmenovanou, formou řídicí finanční kontroly. V souladu se zákonem o finanční kontrole je toto prověření pouze tehdy, pokud je v příslušných kontrolních záznamech uváděno podle skutečnosti jako dodatečné prověření předběžnou kontrolou nezkontrolovaných úkonů odpovědných zaměstnanců orgánu veřejné správy, a nikoli jako provedení předběžné řídicí kontroly. **Je-li toto dodatečné prověření v kontrolních záznamech uváděno s antedatováním jako provedení předběžné řídicí kontroly, jde o další protiprávní jednání** spočívající ve falšování skutečnosti a v **podvodném jednání** spočívajícím v zakrývání faktu, že předběžná řídicí kontrola nebyla v rozporu se zákonem o finanční kontrole a jeho prováděcí vyhláškou provedena, a v obcházení zákonem stanoveného účelu předběžné řídicí kontroly, kterým je její preventivní funkce.

4. **Lhůta** pro provedení předběžné řídicí kontroly **není zákonem o finanční kontrole stanovena**, a lze ji tedy provést kdykoli před vykonáním příslušného úkonu směřujícího ke vzniku nebo realizaci finanční či majetkové operace, **později však již nikoli.**

5. **Lhůta pro provedení dodatečného prověření již uskutečněných úkonů** směřujících ke vzniku nebo realizaci finanční či majetkové operace **není rovněž zákonem o finanční kontrole stanovena**, takže dodatečné prověření je možno provést kdykoli, musí však být v souladu s požadavky hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti.